

VERSLAG

Gemeenteraadscommissie Omgeving

Datum:	24 april 2025
Duur:	20.00 – 22.00 uur
Locatie:	Raadszaal
Aanwezig:	Helmut Jaspers, Katrien Somers, schepenen Ronald - Tuur Goormachtig, de voorzitter. Dirk Konings, Ellen Maas, Johnny Hendrikx, Joke Hennekam, Judith Francken, Kenny Van Dyck, Tom Bevers, raadsleden. Charis Huygelen, Afdelingshoofd omgeving, secretaris.
Verontschuldigd:	Schepen Arno Aerden.
Afwezig:	/
Publiek:	Renate (diensthoofd Eigen Beheer), Dirk Smout (raadslid), Kris Dictus (deskundige groen), Joris Brosens (schepen)

Agenda

1. *Inleidende toelichting Commissie*
 1. *Kennismaking*
 2. *Praktisch*
2. *Inhoudelijke punten*
 1. *Rapportering LEKP*
 2. *Beheersovereenkomst Bosgroep – uitvoering NBP*
3. *Varia*
 1. *Stavaza Grachtenplan*
4. *Rondvraag*

Verslag

Voorzitter Tuur Goormachtig opent de vergadering.

1. Inleidende toelichting Commissie door de Voorzitter (zie PowerPoint)

1.1. Kennismaking

1.2. Praktisch

De Voorzitter verduidelijkt dat de Commissie enkel plaatsvindt bij voldoende en discussiepunten, na afstemming tussen de Schepen, Voorzitter en Secretaris. De voorgestelde donderdag is voor plangemak vastgelegd.

2. Inhoudelijke punten

2.1. Rapportering LEKP 2024

Dit agendapunt werd aangebracht door schepen Helmut Jaspers en gebracht door deskundige Duurzaamheid; Evelien Willemsen.

- Schepen Jaspers geeft mee dat het voortbestaan van het LEKP onzeker is.
- Deskundige duurzaamheid start PowerPointpresentatie met verdere toelichting van het LEKP. Ze benadrukt dat de gemeente Essen jaarlijks rapporteert en dus vaker dan de verplichting (= elke 2 jaar voor burgemeestersconvenant, jaarlijks voor LEKP). Er zijn 4 thematische werven binnen de rapportage van het LEKP:

➤ **Vergroening**

Vooraf toename van aantal bomen, hagen en geveltuinen. Doelstelling van natuurgroenperken al bereikt in 2023. In 2024 werd de potentienota voor Gemeentewegen onder de loop goedgekeurd en was het Vlaams Kampioenschap Tegelwippen een succesvolle campagne. Het Trage wegenplan werd verder uitgevoerd en het RUP Rijkmaker voor de aanleg van een klimaat robuuster industrieterrein werd goedgekeurd.

➤ **Wijkenrenovaties**

Het aantal collectieve renovaties in Essen is beperkt omdat de Burenpremie niet altijd wordt aangevraagd en dit ook vooral gebeurt in een stedelijke context. De zoektocht naar een goede partner voor een vastgoedstrategie werd opgestart in 2024. In de wijk Heikant werd een succesvol wijkloket georganiseerd wat leidde tot 26 huisbezoeken van een renovatiedeskundige. Er werden duurzaamheidspremies aangevraagd voor zowel energiebesparende maatregelen als hernieuwbare energie.

➤ **Mobiliteit**

In 2024 werd een nieuwe elektrische bakfiets in gebruik genomen voor sluikestort. Er werden twee elektrische deelwagens van Cambio beschikbaar gesteld in de gemeente. De campagne Gerinkel naar de winkel had het hoogst aantal deelnemers ooit en voor de Oxfam wereldwinkel en Coopsaam werd een nieuwe locatie voorzien.

➤ **Water**

Het Hemelwater- en Droogteplan werd goedgekeurd in 2024 en de campagne Tegelwippen wordt hier ook weer vermeld.

De gemeente heeft de vrijheid om op de ene werf meer in te zetten dan de andere, naargelang de lokale context en mogelijkheden. Er zijn heel wat doelstellingen neergezet maar het is dus niet de verwachting om deze allemaal te behalen. Om deze reden zullen bepaalde resultaten dus hoger liggen t.o.v. het Vlaamse gemiddelde, en andere net niet. De rapportage gebeurt zowel inhoudelijk als financieel. Inhoudelijk worden de doelen gekoppeld aan de doelstellingen van het Burgemeestersconvenant.

- Vooruitgang – context (slide 6)
 - Kolom 1 = de te bereiken doelen tegen 2030 (= absolute waarde)
 - Kolom 2 = resultaat 2024 (= absolute waarde)
 - Kolom 3 = resultaat t.o. de te bereiken doelen (=relatieve waarden).De resultaten rond energiebesparing en Co₂ reductie zijn nog niet gekend; het VEKA¹ moet deze nog bezorgen.
- Voorzitter: is het cijfer 19360 toeval of is dit gebaseerd op het aantal inwoners?
➔ dit is inderdaad gebaseerd op het aantal inwoners.

Werk 1 - Vergroening: 'laten we een boom opzetten'

- Het gaat om het netto aantal aanplantingen, kappingen worden in minus gebracht. Dit zijn de enige beschikbare cijfers, welke geen rekening houdt met private aanplantingen.
- Raadslid Dirk Konings: er zijn ook vergunningsplichtige beplantingen waarop we wél zich hebben door meldingsplicht.
➔ klopt, al is niet elke melding gecontroleerd.
- Raadslid Joke Hennekam: kunnen we een oproep rond melding van (her)aanplanting in Essen Info publiceren?
➔ Schepen Jaspers bevestigt dat dit reeds gebeurde maar relatief weinig effect had.
- Raadslid Dirk Konings: zijn de resultaten van de actie 'tegeltaxi's' gekend? Specifiek het aantal ritten?
➔ Ja, deze zullen ter beschikking gesteld worden in de map van de commissie als bijlage.
- Voorzitter: Wat houdt de actie 'tegeltaxi' exact in?
➔ Schepen Jaspers: inwoners kunnen tot 10m² tegels gratis laten ophalen door de gemeente tijdens de lopende actie; eveneens kunnen zij gedurende de actie gratis steenpuin aanleveren op het containerpark, middels eigen vervoer.

Werk 2: Verrijk je wijk - collectieve renovaties.

- Dit is een grote uitdaging in plattelandsgemeenten
- Schepen Jaspers; er is een pilootproject opgezet met Igean op Heikant in een afgebakende wijk. De wijk kreeg de kans om via een coach die aan huis kwam en gepersonaliseerd advies gaf

¹ Vlaams Energie- en Klimaatagentschap

aan de slag te gaan. Maar, we stelden vast dat de uitvoer van de werven uitgesteld worden of nooit gebeuren. Vermoedelijk heeft dit ook te maken met de gemiddelde leeftijd van de inwoners die deelnamen aan het traject; zij waren gemiddeld ouder. Een nieuw project in het Vossenbos zou jongere wijkinwoners betrekken.

- Raadslid Konings: Welke 2 collectieve renovaties zijn er verder nog gebeurd?

→ Schepen Jaspers: sociale huisvesting.

Momenteel zijn de cijfers in het portaal gebaseerd op de Burenpremie (Fluvius). De Burenpremie bezit data over collectief georganiseerde energiebesparende renovaties. Fluvius beheert de aanvraag van een burenpremie voor een collectief renovatieproject, bundelt deze en bezorgt deze informatie aan het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA), die de data doorgeeft voor de monitoring binnen het LEKP. Deze data stromen door wanneer de premie is uitbetaald na uitvoering van de renovatie. Voor de doelstelling tellen we het aantal wooneenheden op die betrekking hebben op goedgekeurde Burenpremies.

Renovaties in private eigendommen die sociaal verhuurd worden (SVK-model, voorbeeld Pandschap in 4 steden), tellen mee. Dit kan dus ook in sociale huisvesting zijn. We hebben geen toegang tot de gegevens om te kunnen weten over welke renovaties het exact gaat.

- Raadslid Bevers: Wat is er concreet gebeurd bij deze renovaties?

→ Schepen Jaspers: bijvoorbeeld dakrenovaties.

- Raadslid Konings: het zou goed zijn om te weten waarom zulke projecten meer kans hebben op succes in de stedelijke context, misschien kunnen we hieruit leren.
- Raadslid Konings: de '77,25%' die wordt aangehaald op de slide betreft coöperatief/participatief hernieuwbare energieprojecten per 500 inwoners tegen eind 2030; deze cijfers lijken niet te kloppen, kan je dit toelichten?

→ deskundige: dat cijfer betreft coöperatieve hernieuwbare energieprojecten (zie op slide onderaan in licht blauw wat wel en niet meetelt). Als bron wordt verwezen naar de Energiekaart (beheerd door VEKA), laatste update was op 07/02/2025. Het geeft een overzicht van alle projecten die door de erkende energievoöperaties en crowdfunding platformen aan VEKA gemeld zijn. Bij Essen is op de kaart enkel het windproject aangeduid (Ecopower), maar dit is al van voor 2021, dus is niet meegenomen in ons cijfer. Geïnstalleerd vermogen: 8 MW; geschatte energieproductie: 5000 MWh/jaar. Wij hebben dus op dit moment 0 kWp vermogen van de 706,68 kWp tegen eind 2030.

- Voor Vlaanderen vinden we inderdaad 77,25% terug. Dit wil zeggen dat in Vlaanderen reeds 188.469,14 kWp vermogen van de 243.982 kWp tegen eind 2030 is gerealiseerd. Voor Vlaanderen gelden alle projecten op Vlaams grondgebied, dus niet enkel eigen projecten. Offshore coöperatieve projecten gaan inderdaad mee in het cijfer van Vlaanderen zitten.
- Schepen Somers: moeten de zonnepanelen die Essenaren installeren worden gemeld?

→ deskundige: ja, deze moeten worden gemeld.

- Raadslid Konings: wat ook interessant kan zijn, zijn de niet-residentiële gebouwen; Met deze gebouwen kunnen we projecten opzetten met bijvoorbeeld organisaties die zelf niet de middelen hebben. De gemeente zou hier mogelijks in kunnen faciliteren om een coöperatief project op te starten. Vb. Scholen

→ Schepen Jaspers: we kregen recent een toelichting van het Vlaams Energiebedrijf (VEB) en bekijken actief om scholen op te nemen in deze coöperatieve projecten. Er zijn ook heel wat bedrijven in Essen. Sensibilisering naar lokale bedrijven toe en werken rond ontzorgen en toelichting is interessant. Bij bedrijven zijn er nog veel winsten te boeken met zonnedelen of collectieve aankoop.

- Raadslid Konings: wat betreft de hernieuwbare energie vallen de resultaten in absolute getallen tegen. Het is/was ook een kleine premie dus velen vinden het niet waard om de administratie te doen voor de aanvraag.

→ Deskundige: er is al een piek geweest, toen er nog een hogere premie werd aangeboden voor ingrepen zoals vb. thuisbatterij, warmtepomp. Nog niet alle gegevens zijn gekend, dit heeft te maken met de uitrol naar het nieuwe platform 'Terra'.²

Werf 3: mobiliteit

De doelstelling van laadpunten is al bereikt.

- Vraag raadslid Francken: vallen fietssuggestiestroken hieronder?

→ Deskundige: neen, maar fietsstraten wél.

Extra toelichting over de inrichting van de cambio's, sensibilisering die doorlopend blijven lopend. Schepen Jaspers benadrukt dat de doelstellingen hoog liggen en proportioneel zijn aan het aantal inwoners (40 wagens). Essen komt aan gebruik van 2 wagens en dus te weinig voor een uitbreiding, het gebruik moet eerst stijgen.

- Vraag raadslid Hennekam: hoe zit het met het gebruik van de Essenaar? Hoeveel unieke gebruikers zijn er?

→ Schepen Joris (publiek): Unieke en actieve gebruikers in 2024: 58 ofwel 355 ritten.

Dit is inclusief het aantal gemeentegerbruikers. Dat wil zeggen dat er 42 Essenaars zijn geregistreerd als actieve gebruikers.

² Terra is een platform waarop energieleveranciers hun gegevens kunnen ingeven ; dit systeem levert de gegevens aan de gemeente aan om rapportages te doen; uitrol systeem is uitgesteld tot het najaar.

- Vraag raadslid Maas: worden de cambio's aan het station meer gebruikt dan op andere plekken?
→ deskundige bevestigt dat wagens aan het station meer worden gebruikt door inwoners (aan het gemeentehuis -> gemeentepersoneel).
- Raadslid Konings: De app is moeilijk te installeren; met Cambio gaat dit niet zo vlot.
- Vraag raadslid Francken: hoe weten we dan dat we meer wagens nodig hebben als de huidige wagens niet aan het maximumgebruik komen?
→ Schepen Jaspers: dat weten we (nog) niet. Maar, we kunnen wel sensibiliseren om dit aanbod te promoten en bekijken welk effect dit heeft. De deelfietsen doen het relatief beter.

Werf 4: water

We maken mooie vorderingen dankzij o.a. acties rond ontharding zoals het tegelwippen, het Moerlandpad,...

Wat betreft de energiebesparing lokaal patrimonium + CO₂ uitstoot zijn de cijfers pas beschikbaar na uitrol Terra.

- Raadslid Bevers wat is het Sloopbeleidsplan?
→ Schepen Jaspers: dit is nog niet concreet uitgewerkt maar we werken hier samen aan met Igean. Het gaat hierbij om afbraak van panden.
- Raadslid Konings: 'Wildertnis'; Het project rond hermeanderen, is het weghalen van de drempels in 2024 of in 2025 gebeurd?
→ Schepen Jaspers: de deputatie uit de provincie hebben in 2024 gronden aangekocht; een stuk naast de Kleine Aa, vlak naast Wildertnis. Men is daar nog een laatste issue rond vismigratie aan het oplossen. De zone die is aangekocht gaat naar het hermeanderen, net zoals in de Nieuwmoerse Steenweg, steeds op eigen terrein.
- Raadslid Francken: zijn er gevolgen aan als je de verbintenissen niet haalt?
→ Deskundige: neen, het is op engagement gebaseerd. Er hangen geen sancties aan vast bij het niet halen van de doelen.

2.2. Toelichting Bosgroep

Dit agendapunt werd aangebracht en ingeleid door Schepen Jaspers. Er is inmiddels al heel wat uitgevoerd sinds 2013 door de Bosgroep, in kader van de samenwerkingsovereenkomst. Denk aan inkomsten en herinvesteringen dankzij houtwinning, denk aan exotenbestrijding van bijvoorbeeld de Amerikaanse Vogelkers, denk aan recreatie, ...Simon, coördinator van de Bosgroep, is gastspreker en licht de verlening van de samenwerkingsovereenkomst toe. Simon licht ook de visie en het beheer toe (zie PowerPointpresentatie), die grotendeels gebaseerd is op het Natuurbeheerplan.

Toelichting werking

Advies/expertise/lokale verankering/ondersteuning/nabijheid/opvolging

- Vertrekkend van het bos dat voor handen is; wie is de eigenaar en welke visie is er eventueel al, hoe kunnen we deze versterken?
- We willen af van 'ad-hoc' ingrepen; de intro tot de Bosgroep is vaak de ad-hoc problematiek (vb. gevaarlijke bomen (valgevaar)) maar we streven ernaar om na de aanpak van de problemen samen een langetermijnvisie te creëren.
- Raadslid Konings: Hoe groot is het bosaandeel dat beheerd wordt door de Bosgroep?
→ Coördinator bosgroep: Ik kan dit niet accuraat weergeven. Bossen zijn nl. niet gebonden zijn aan het gewestplan, er zijn satellietbeelden nodig, niet elke eigenaar beseft dat hij een bos bezit, eigenaars zijn niet verplicht om het bos aan te geven en zijn niet verplicht om lid te worden van de Bosgroep. De aantallen zijn gebaseerd op de informatie vanuit het ledenbestand

De Bosgroep brengt 3 hoofdthema's samen:

- 1. Beter bos: her-aanplanting, bestrijding exoten, beheer.**
- 2. Méér bos**

Sinds start legislatuur 2019 kwam er 97,07 nieuw bos bij, waaronder in Essen.

- 3. Bosbeleving: natuur voor jong en oud**

Wildertnis is een succesverhaal => Samenwerking dienst integraal waterbeleid, regionale landschappen, gemeente en Bosgroep.

-Vraag raadslid Konings: Is er opvolging op deze percelen?

→ Coördinator Bosgroep: ja. Opvolging van de groei, beheer,...Jaarlijkse evaluatie in de zomer tot 3 jaar opvolging.

Toelichting bosbeheersplan en beheer in Essen

- Dunning dennenbossen =>houtoogst welke wordt geherinvesteerd;
 - Buurtbossen + beheren invasieve planten
 - Buurtbossen ingericht vb:
 - Boskansenkaart 2022 aangeleverd

Meerjarige overeenkomst 2021-2025

- Focus op inhaalbeweging natuurwetgeving goedgekeurd 2017. Europese Natuurgronden waren nog niet opgenomen in bosbeheersplan, nu wel.

Natuurbeheerplan; wat en hoe?

- Loopt verder tot 2034. In dit beheerplan staat de visie voor het beheer
Doel: werken aan Europese bostypes met focus op bestaande kwalitatieve natuur/bosgebieden.
() Zo kan je ook subsidies binnenhalen (29.300 euro/jaar sinds 2024)

Vooruitblik:

- Systematische aanpak verderzetten
- focus op realisatie natuurstreefbeelden
- minstens 3 jaar opvolging (! Belangrijk bij invasieve soorten)
- afstemming en terugkoppeling volgens nood/vraag.
- efficiënte inzet van subsidies en beheerinkomsten op het terrein.

Vragenronde Bosgroep

- Vraag raadslid Hennekam: Komt Japanse duizendknoop voor in de (Essense) bossen?
→coördinator Bosgroep: weinig, vnl. aan de bosranden; het is van uitermate belang om dit in kaart te brengen en continue op te volgen; zeker bij uitdunning; Het beheer is zéér moeilijk, er is weinig dat goed werkt buiten het licht wegnemen. >daarom zijn bossen robuuster.

→schepen Jaspers: we hebben een relatief goed zicht op de verspreiding in Essen. Daarbij werd een clause opgenomen in het maaibestek dat men de Japanse duizendknoop niet mee mag maaien om verspreiding te voorkomen.
- Raadslid Hennekam: kan je Japanse Duizendknoop 'uitputten'?
→coördinator Bosgroep: neen, de plant gaat zich dieper wortelen en in de breedte uitspreiden. Er lopen heel wat proefprojecten. Schapenbegrazing lijkt beloftevol en wordt bekeken i.s.m. met schapenbedrijf de Hoeder.
- Raadslid Hennekam: blijft de opbrengst van de houtkap in Essen?
→ coördinator Bosgroep: neen, worden individueel uitbetaald aan de eigenaar
- Raadslid Konings: Is het Bosbeheersplan 24 jaar geldig, zo ja zijn updates?
→ coördinator Bosgroep; het loopt nog tot 2033. Er zijn tussentijdse ad hoc aanpassingen waar nodig. Vb. betreft het college van redemptoristen, opvolging van de Letterzetter en dennenbomen. Er worden ook 6-jarige evaluaties voorzien; Er komt nog 1 evaluatie aan via Agentschap Natuur en Bos; resultaten worden gebruikt om aanbevelingen te maken en bij te sturen in het beheer. Maakt ook de toepassing flexibeler wanneer de realiteit niet overeenkomt met de situatie hoe die initieel was opgenomen in het plan. Dit is nooit stilzwijgend maar in de manier waarop men beheert is er wel autonomie.
- Raadslid Konings: bezorgdheid om oude dennenbossen; er schiet niets meer over. De overblijvende bossen zijn zeer oud bovendien vaak op privaat eigendom.

✂ schepen Jaspers: hierover zijn reeds verkennende gesprekken geweest; vraagt veel sensibilisering en overtuiging van eigenaars.

➔ coördinator Bosgroep: de 'Bosrand actie' is hierin een relatief effectieve hulp; men kan dit terug leven inblazen? Wij bieden aan eigenaars aan om de kapvergunning aan te vragen; dit kan soms een goede manier zijn om eigenaars te overtuigen maar werkt zeker niet altijd.

4. Varia

- Grachtenplan
 - Deadline is verzet naar november 2029 door Minister Brouns
 - Wordt opgenomen met plan van aanpak en mogelijkheden tot inventarisatie = Gebaseerd op aangeleverde kaart (AI-technologie); belangrijk om dit te verifiëren.
 - Schepen Somers: de deadline was initieel ingesteld op 31 mei 2025 maar dit was te krap wegens capaciteitstekorten bij de meesten gemeenten. Kaart is nl. niet 100% correct
 - Vraag Raadslid Konings: kunnen wij deze kaarten inkijken?
→ Secretaris: de plannen worden niet op de website gedeeld maar aangeleverd op Extranet, in de map voor de commissie mgeving.

5. Rondvraag

- Vraag raadslid Konings over de agenda raad 'Kempens Landschap'
 - Kunnen we deze organisatie uitnodigen voor een volgende commissie? Net zoals de Bosgroep? Zijn er zaken veranderd in de overeenkomst?
→ Schepen Jaspers: Ja dit is mogelijk en neen, dit is de loutere verzetting van de overeenkomst.
 - Raadslid Konings: zijn er nieuwe projecten op komst samen met het Kempens Landschap?
→ schepen Jaspers: neen, er zijn nog geen concrete projecten in de pijplijn

De Voorzitter sluit de vergadering om 22u.
